

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

РАДІОНОВА ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

УДК 331.5:911.375

**ЗАЙНЯТІСТЬ У ВЕЛИКИХ МІСТАХ:
СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ**

**Спеціальність 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і
регіональна економіка**

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківській національній академії міського господарства Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, м. Харків.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Шевченко Людмила Степанівна,
Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, м. Харків, завідувач кафедри економічної теорії.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Садова Уляна Ярославівна,
Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів, завідувач відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону;

кандидат економічних наук, доцент
Кучумова Ірина Юріївна,
Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, доцент кафедри економіки підприємства та економічної теорії

Захист відбудеться «17» листопада 2011 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.64.089.01 Харківської національної академії міського господарства за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12, у залі засідання Вченої ради академії.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотечі Харківської національної академії міського господарства за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий «17» жовтня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. В. Момот

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Великі міста є основними центрами економічного, соціального і культурного життя сучасної світової спільноти, двигунами суспільного прогресу та основою розвитку нових видів господарської діяльності, а отже, і зайнятості населення. Завдяки ефекту агломерації вони сприяють розміщенню складних виробництв, розвитку сфери послуг та управлінської діяльності. Пропонуючи постійні робочі місця та стабільні доходи для населення, міста стають центрами формування та відтворення сфери зайнятості. При цьому розвиток міської зайнятості тісно пов'язаний із розвитком самого міста. З одного боку, попит на працю і відповідно рівень зайнятості залежать від стадії соціально-економічного розвитку міста. З другого боку, стан сфери зайнятості позначається на розвитку міста. Трансформаційні процеси теж найшвидше відбуваються якраз в економіці великих міст, які є ядрами економічної реструктуризації. Причому кожному етапу структурного перетворення економіки міста відповідає притаманна саме йому динаміка структури зайнятості.

Таким чином, зайнятість відіграє важливу роль в житті як міста в цілому, так і кожної окремої людини. Зайнятість є одним з основних показників, що визначає добробут населення й економічний розвиток території, оскільки є найважливішою складовою міської економіки. Будь-які зміни в умовах функціонування економіки відбиваються на зайнятості населення, а стан зайнятості характеризує ефективність економіки міста. Внаслідок цього особливої уваги потребують сучасні трансформаційні процеси, що відбуваються у сфері зайнятості великих міст України, та їх соціально-економічні регулятори.

Зайнятість населення є об'єктом наукових досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних учених і практиків. Зокрема, загальні теоретичні та прикладні проблеми зайнятості населення висвітлено в працях таких науковців, як А. Ачкасов, В. Васильченко, Н. Волгін, І. Гнибіденко, В. Гриньова, О. Грішнова, О. Іванілов, Ю. Краснов, А. Котляр, І. Кучумова, Л. Лісогор, О. Позняк, А. Рофе, Л. Шевченко, Г. Шульга.

Дослідження сучасних суспільних трансформацій і трансформацій зайнятості представлено в працях Д. Белла, А. Гальчинського, В. Геєця, Н. Гражевської, А. Гриценка, О. Гулевича, Л. Гуляєвої, Я. Корнаї, А. Колота, Е. Лібанової, М. Махсма, І. Моторної, Ю. Пахомова, А. Чеканського.

Динаміку та чинники економічного розвитку міста вивчають: В. Бабаєв, С. Богачев, П. Бубенко, В. Васильєва, В. Глазичев, А. Голіков, М. Долішній, Р. Гуляк, Е. Дудка, В. Занадворов, А. Занадворова, І. Ільїна, В. Іонцев, П. Качан, А. О'Салліван, П. Ореховський, О. Петкова, В. Семенов, О. Тищенко,

В. Торкатюк, І. Тургель, Дж. Форрестер, Л. Шевчук, Л. Шутенко, О. Щербакова.

Проблеми територіальної організації зайнятості та управління сферою зайнятості досліджують: О. Амоша, В. Антонюк, Н. Водницька, С. Гончарова, В. Дубіщев, Т. Заяць, І. Львовська, В. Міненко, Г. Назарова, О. Новікова, І. Петрова, В. Онікієнко, У. Садова, Н. Фащевський, О. Чернявська, Л. Шаульська.

Економічні регулятори зайнятості обґрунтовують: Н. Анішина, А. Асаул, К. Бондарчук, Д. Верба, О. Мазур, М. Москаленко, А. Семенов, Т. Тимошек, В. Федоренко.

Однак, незважаючи на високий науковий рівень досліджень, до цього часу відсутній аналіз сучасних трансформацій у сфері зайнятості великих міст України та особливостей їх соціально-економічних регуляторів. Важливість і нерозв'язаність цих проблем обумовили вибір теми дисертаційного дослідження, підтвердили її актуальність, визначили мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми Харківської національної академії міського господарства «Економічні основи системотехніки полідименсіонального формування синергетичного інвестиційного циклу капітального будівництва об'єктів житлово-комунального комплексу» (державний реєстраційний номер 0107U000249 від 01.2007р.), в якій автор обґрунтовує важливість перерозподілу інвестицій у високотехнологічні галузі економічної діяльності, що зумовить інноваційний розвиток міської економіки та сфери зайнятості.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних та методичних засад визначення сучасних трансформаційних процесів у сфері міської зайнятості, обґрунтування соціально-економічних регуляторів та стратегії муніципального управління зайнятістю населення у великих містах.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити сучасні теоретико-методологічні підходи до визначення економічного змісту зайнятості;
- розкрити роль великого міста як центра тяжіння робочої сили і територіальної організації зайнятості;
- дослідити концепцію життєвого циклу міста та можливості її застосування для аналізу динаміки міської зайнятості; удосконалити інструментарій рейтингування великих міст за основними соціально-економічними показниками, у тому числі показниками зайнятості;

- установити природу сучасних трансформацій зайнятості населення у великих містах та означити аномалії міської зайнятості;
- визначити структуру муніципальної (міської) системи управління зайнятістю населення;
- обґрунтувати алгоритм стратегічного управління міською зайнятістю та ефективні соціально-економічні регулятори зайнятості міського населення;
- розробити методичні засади оцінювання механізмів інвестиційного регулювання міської зайнятості та фінансово-кредитного регулювання розвитку малого підприємництва з метою створення нових робочих місць;
- розкрити міграційний механізм відтворення міської зайнятості.

Об'єктом дисертаційного дослідження є зайнятість населення у великих містах України.

Предметом дисертаційного дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до визначення сучасних трансформаційних процесів у сфері міської зайнятості та їх соціально-економічних регуляторів.

Методи дослідження. Методологічною і теоретичною основою дослідження є положення економічної теорії, праці вітчизняних і зарубіжних учених, дані міжнародних організацій, законодавчі та нормативні акти України з питань зайнятості населення та територіального розвитку. Інформаційною базою є дані Державного Комітету статистики України, Державної служби зайнятості України, Міністерства праці і соціальної політики України, Головного управління статистики у Харківській області, Харківського обласного центру зайнятості.

У процесі дисертаційного дослідження використовувались такі загальнонаукові та спеціальні методи: теоретичного та логічного узагальнення, системного аналізу – при дослідженні економічного змісту зайнятості населення, системних і структурних трансформацій зайнятості населення у великих містах; типології – при встановленні сутності та функціональної спеціалізації великого міста; методи таксономії та порівняння – для оцінки привабливості великих міст України за основними соціально-економічними показниками; історико-економічного аналізу та графічного методу – у визначенні життєвого циклу міста за критерієм зміни його величини та встановленні зв'язку з циклічністю соціально-економічного розвитку міста за критерієм зайнятості населення; класифікаційно-аналітичного методу – для типологізації міст за критеріями функціонального профілю, сфери економічної діяльності населення, ступеня урбанізації та глобалізації; системно-структурного аналізу – у визначенні муніципальної (міської) системи управління зайнятості; економіко-статистичні методи – у виявленні впливу іноземних інвестицій на сферу зайнятості у великому місті; експертного опитування та графічного методу – у розробленні механізму стимулювання

міграційного руху населення до великих міст та стримування виїзду населення з великих міст України (на прикладі м. Харкова).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в такому:

вперше:

- обґрунтовано взаємозв'язок основних процесів міської динаміки: рівня соціально-економічного розвитку, рівня зайнятості (кількості робочих місць) та чисельності населення, які характеризують циклічний розвиток міста; встановлено, що великі міста стають перспективними для зайнятості на стадіях свого зростання, а високий рівень зайнятості є одним із базових критеріїв розвитку та найважливішою конкурентною перевагою великого міста;

удосконалено:

- науковий аналіз сучасних трансформаційних процесів у сфері зайнятості великих міст шляхом виокремлення системних, структурних та організаційних трансформацій, а також інституційних аномалій міської зайнятості, що поглиблює розуміння економічної природи зайнятості;

- алгоритм стратегічного управління міською зайнятістю з використанням соціально-економічних регуляторів, а саме: інвестування в нові технології та професійну освіту; доступного кредитування, надання податкових пільг і субсидій, особливо для малого бізнесу; стимулювання трудової імміграції та рееміграції кваліфікованих працівників і науковців, що поглиблює концептуальні основи формування та розвитку муніципальної (міської) системи зайнятості;

- методичний підхід до побудови життєвого циклу міста та зведеного рейтингування великих міст за основними соціально-економічними показниками, що, на відміну від наявних, передбачає виявлення ступеня привабливості великих міст для зайнятості населення на кожному етапі життєвого циклу міста;

- методичні засади оцінювання впливу прямих іноземних інвестицій на сферу міської зайнятості, що на відміну від існуючих, дає можливість виявити неефективність поточного інвестування та необхідність перерозподілу інвестиційних коштів на користь створення робочих місць у галузях п'ятого і шостого технологічних укладів та реструктуризації міської зайнятості відповідно до світових тенденцій інноваційного розвитку;

- застосування експертного опитування для визначення факторів, що стимулюють міграційний рух населення до великих міст України, та факторів, що стримують виїзд населення з великого міста (на прикладі м. Харкова). Запропонований підхід, на відміну від традиційних, дає можливість обґрунтувати міграційний механізм відтворення міської зайнятості;

дістали подальшого розвитку:

- теоретичні підходи до визначення категорії «зайнятість населення» з урахуванням економічного, юридичного, соціально-демографічного, культурного та регіонального аспектів. У вузькому значенні зайнятість визначено як систему заходів із створення і надання працездатному населенню робочих місць, визначення способу участі в суспільному господарстві (видів, сфер і форм діяльності, характеру й умов праці) з метою виробництва суспільно необхідного продукту та одержання індивідуальних трудових доходів і засобів до існування. У широкому розумінні – як систему економічних відносин з приводу формування, розподілу, перерозподілу, використання та відтворення трудових ресурсів, з урахуванням територіальних особливостей, з метою підвищення доступності суспільно корисної трудової діяльності для кожної працездатної людини;

- визначення поняття «привабливість великого міста у сфері зайнятості», яке, на відміну від існуючих, акцентує увагу на здатності міста залучати активне працездатне населення на вільні робочі місця з більшими ставками заробітної плати, можливістю підвищення свого соціального статусу й інтелектуального рівня та набуття високої конкурентоспроможності на ринку праці.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та рекомендації роботи дають змогу визначити сучасний стан зайнятості населення у великих містах України, розробити систему заходів щодо підвищення рівня зайнятості, що безпосередньо впливає на розвиток міст.

Викладені в дисертаційному дослідженні наукові результати впроваджено в практичну діяльність роботи Департаменту праці і соціальної політики м. Харкова (довідка № 325-1 від 15.04.2011 р.), Головного управління праці та соціального захисту населення Харківської облдержадміністрації (довідка № 123/241 від 21.04.2011 р.), Управління праці та заробітної плати ВАТ «Турбоатом» (довідка № 1-40/09-377 від 20.04.2011 р.), Харківського обласного центру зайнятості (довідка № 01217 від 26.04.2011 р.). Окремі теоретичні та методичні результати дослідження використовуються в навчальному процесі Харківської національної академії міського господарства при викладанні таких дисциплін, як «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Регіональна економіка», «Економіка і організація інноваційної діяльності» (довідка від 19.04.2011 р.), «Муніципальний менеджмент», «Менеджмент організацій» (довідка від 22.04.2011 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, в якій представлено особисто отримані теоретичні й практичні результати. Висновки й результати дисертаційного дослідження, що виносяться на захист, отримані автором самостійно й відображені в наукових

працях. Особистий внесок здобувача в наукових працях, що видані у співавторстві, конкретизовано в переліку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження доповідались автором, апробовані й були схвалені на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях: «Соціально-гуманітарні аспекти педагогіки вищої школи» (м. Харків, 2008 р.); «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті» (м. Харків, 2008 р.); конференція преподавателей, аспирантов и сотрудников Харьковской национальной академии городского хозяйства (г. Харьков, 2008 г.); «Устойчивое развитие городов. Управление проектами и программами городского и регионального развития» (г. Харьков, 2008 г.); «Социально-экономические проблемы развития регионов в контексте современных процессов международной интеграции» (г. Херсон, 2008 г.); «Стратегічні напрямки підвищення економічної ефективності реалізації інвестиційних будівельних проектів в умовах трансформації економіки України до ринкових відносин» (м. Харків, 2008 р.); «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (м. Сімферополь, 2009 р.); «Еволюція української державності: соціально-економічні, політичні, культурні аспекти» (м. Харків, 2009 р.); «Регіональні аспекти розвитку в умовах європейського вибору» (м. Сімферополь, 2009 р.); «Развитие жилищной сферы городов» (г. Москва, 2009 г.); «Проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах інтеграції в міжнародний освітній простір» (м. Рівне, 2009 р.); «Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки» (м. Донецьк, 2010 р.); «Проблеми економіки та управління у промислових регіонах» (м. Полтава, 2010 р.); «Стройинвест – 2011: модернизация инвестиционно-строительного и жилищно-коммунального комплекса» (г. Москва, 2011 г.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено автором і у співавторстві в 25 наукових публікаціях, з них: 1 колективна монографія, 10 статей у спеціалізованих виданнях відповідно до переліку ВАК, 3 праці і 11 тез наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій 35,25 друк. арк., з них особисто автору належить 7,87 друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації складає 250 сторінок комп'ютерного тексту. Дисертація ілюстрована 18 таблицями, 31 рисунком. Список використаних джерел складається з 284 найменувань на 28 сторінках. Дисертація має 4 додатка, викладених на 44 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами і темами, сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, показано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У *першому розділі* «*Теоретико-методологічні засади дослідження зайнятості населення у великих містах*» розкрито сутність та особливості зайнятості міського населення в системі територіальної організації зайнятості.

Зміст категорії «зайнятість населення» визначено з урахуванням економічного, юридичного, соціально-демографічного, культурного та регіонального аспектів. Установлено, що основними функціями зайнятості є: економічна; соціальна; культурна; політична; ідеологічна. У своєму розвитку зайнятість проходить стадії формування (підготовки працездатного населення до трудової діяльності шляхом здобуття професійної освіти, перепідготовки та підвищення його кваліфікації), розподілу, перерозподілу (працевлаштування – самостійного або через органи державної служби зайнятості, переміщення в іншу організацію або в іншу місцевість) та використання трудових ресурсів (зайнятість населення у вузькому сенсі). Стадії зайнятості утворюють систему відтворення зайнятості на певній території.

Завдяки ефекту агломерації великі міста стають центрами тяжіння робочої сили і територіальної організації зайнятості. При цьому величина самого міста визначається чисельністю населення, а його функціональна спеціалізація відображає структуру зайнятості міста та означає зосередження найбільшої кількості зайнятого населення за певними видами економічної діяльності. Розв'язуючи проблеми зайнятості, сучасне велике місто набуває ознак «міста-підприємця» і виконує функції: центру економічної діяльності; центру інновацій; центру зайнятості; покупця локальних суспільних благ; суб'єкта територіального (муніципального) управління.

Розвиток міської зайнятості пов'язаний із розвитком міста. Аналіз концепції життєвого циклу міста (ЖЦМ) у контексті зайнятості населення дав можливість довести, що:

1) життєвий цикл кожного великого міста (виникнення, інтенсивне зростання, уповільнене зростання, стагнація і занепад) відбиває процес формування і розвитку територіально-господарського комплексу міста, зміни в чисельності та рівні зайнятості населення. У дисертації досліджено життєвий цикл м. Харкова за чисельністю населення (рис. 1).

Основним прийомом для оцінки стану і перспектив міської зайнятості є обґрунтування стадії ЖЦМ, на якій воно перебуває. У дисертації розроблено методiku визначення ЖЦМ та зведеного рейтингування великих міст за 18 показниками соціально-економічного розвитку.

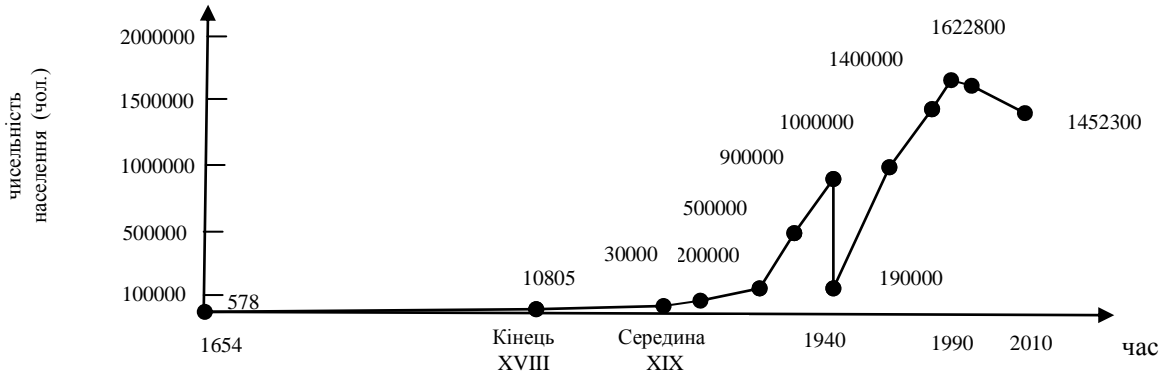

Рис. 1. Крива життєвого циклу м. Харкова за чисельністю населення

Для визначення ЖЦМ використано інтегральний соціально-економічний показник розвитку міста, який виражає зведену характеристику визначених та кількісно вимірюваних властивостей (соціально-економічних показників) розвитку статистичної одиниці (міста), і характеризується таким чином: чим ближчий досліджуваний показник до одиниці, тим вищим є розвиток міста (рис. 2).

$$d_i = 1 - \frac{c_{i0}}{c_0} \quad (1),$$

де d_i – таксономічний показник розвитку міста; c_{i0} – евклідова відстань від точки (вектора), що уособлює значення усіх досліджуваних ознак на визначений момент часу, до еталона розвитку; c_0 – показник, пов'язаний з розмахом варіації відстаней c_{i0} :

$$c_{i0} = \sqrt{\sum_{k=1}^n (z_{ik} - z_{0k})^2} \quad (2); \quad c_0 = \bar{c}_0 + 2S_0 \quad (3);$$

$$\bar{c}_0 = \frac{1}{t} \sum_{i=1}^t c_{i0} \quad (4); \quad S_0 = \sqrt{\frac{1}{t} \sum_{i=1}^t (c_{i0} - \bar{c}_0)^2} \quad (5),$$

де \bar{c}_0 – середнє арифметичне значення відстаней c_{i0} ; S_0 – стандартне відхилення відстаней c_{i0} ; z_{ik} – стандартизоване значення координати вектора показників i -го року по k -му показнику; z_{0k} – координата вектора-еталону розвитку по k -му показнику; n – кількість досліджуваних показників ($n=18$); t – кількість рівнів досліджуваного динамічного ряду ($t=7$); i – номер рівня аналізованого динамічного ряду ($i = \overline{1, t}$);

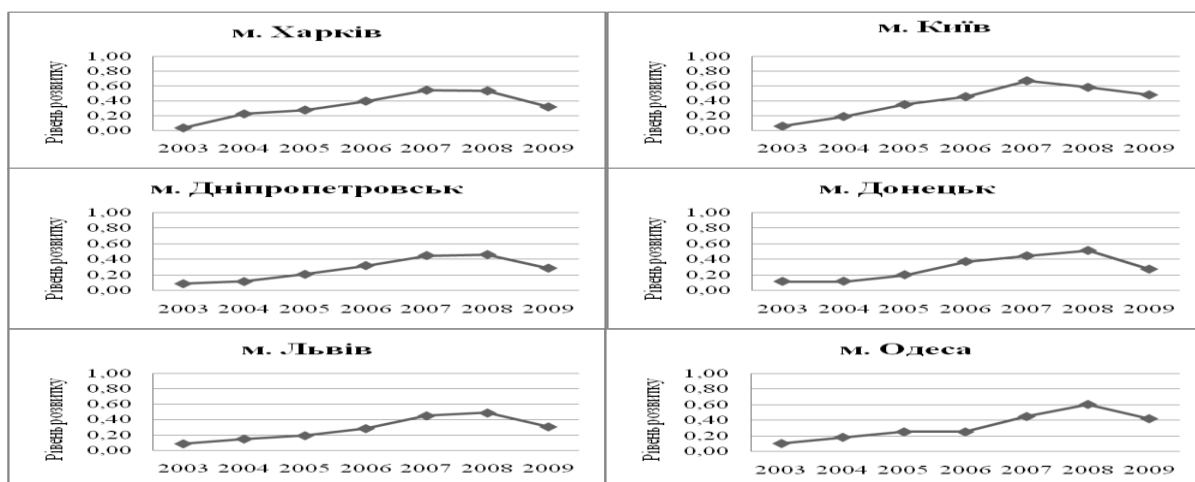

Рис. 2. Життєвий цикл окремих міст України у 2003-2009 рр. (фази уповільненого зростання та стагнації) за основними соціально-економічними показниками

2) ЖЦМ – поняття, не тотожне циклічності зайнятості міського населення (рис. 3). Остання відображає циклічний характер розвитку міської економіки, що впливає на динаміку чисельності населення міста;

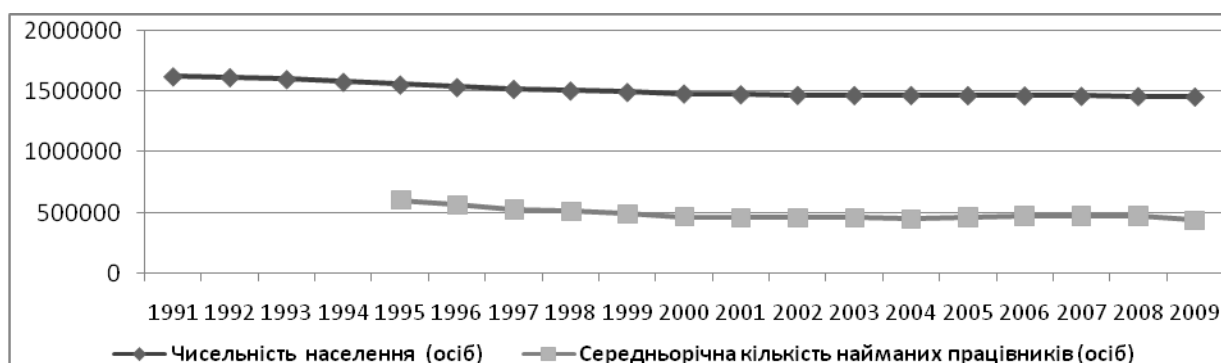

Рис. 3. Динаміка чисельності та зайнятості населення м. Харкова

3) велике місто є привабливим для зайнятості населення, що постійно проживає у місті, та потенційних трудових мігрантів на фазах зростання – коли існують вільні робочі місця та інвестиційна підтримка підприємництва. Водночас високий рівень зайнятості є однією з найважливіших конкурентних переваг великого міста. Відповідно до рейтингу великих міст найбільш привабливими містами України для зайнятості у 2009 р. були м. Київ, м. Харків, м. Донецьк, м. Дніпропетровськ, м. Одеса та м. Львів.

У другому розділі «Сучасні трансформації зайнятості населення у великих містах України» досліджено сучасні трансформаційні процеси в національній економіці і сфері зайнятості великих міст України.

З початку 1990-х років в Україні відбуваються системні трансформації зайнятості населення. Перехід від соціалістичної системи господарства до ринкової, розвиток різноманітних форм власності призводять до формування

багатоукладної економіки. З'являється новий сегмент зайнятості, заснований на приватному бізнесі та підприємстві, і водночас виникає зайнятість по найму ринкового типу в різних секторах економіки – державному, комунальному, приватному. Іншими словами, здійснюється «інверсія» загальної моделі зайнятості з обмеженими трудовими ресурсами в модель з обмеженим попитом на працю. Механізмом регулювання соціально-трудоких відносин стає ринок праці.

Розвиток постіндустріальних виробничих відносин, технологічні зміни у виробництві приводять до *структурних* трансформацій зайнятості: 1) зростання частки невиробничої сфери у галузевій структурі зайнятості. У великих містах випереджаючими темпами розвивається сфера послуг, насамперед торгівля, надання фінансово-кредитних, інформаційних, телекомунікаційних послуг тощо; 2) трансформації професійно-кваліфікаційної (освітньої) структури зайнятості – масового витіснення представників «старих» професій і широкого залучення працівників нових спеціальностей, збільшення частки працівників із повною вищою освітою. Нараз має місце деформація престижності праці не тільки у сфері матеріального виробництва, а й у сфері науки, освіти, наукоємних виробництв, тобто галузей, що визначають НТП. Натомість «у пошані» діяльність представників торгової професії; 3) трансформації статево-вікової структури міської зайнятості – зменшення частки населення в працездатному віці, у тому числі зайнятої молоді, та зростання частки працюючих жінок; 4) появи нових форм зайнятості населення: телероботи, дистанційної зайнятості, роботи без робочого місця, за яких економія часу перетворюється на один із найбільш значущих чинників суспільно-економічного прогресу; 5) змін у соціальній структурі зайнятого населення. Водночас глобалізація та технічний прогрес сприяють зростанню мобільності робочої сили, підвищенню попиту на висококваліфіковану робочу силу з боку транснаціональних компаній.

Ринкові механізми господарювання спонукають до *організаційних* трансформацій зайнятості. Окрім Державної служби зайнятості України, дедалі більший вплив на сферу зайнятості справляє розвиток приватних агентств зайнятості. Організація їхньої діяльності має два варіанти: перший заснований виключно на посередництві агентства між роботодавцем і працівником; другий – на використанні запозиченої праці, що реалізується через лізинг, аутстафінг та аутсорсинг персоналу.

Трансформаційні процеси в суспільстві зумовлюють появу інституційних аномалій, що загрожують нормальному розвитку сфери зайнятості міського населення і потребують свого виявлення та регулювання. В їх основі: а) неправильно розроблені механізми приватизації, які в 1990-ті рр. призвели до банкрутства багатьох підприємств, виникнення безробіття, стрімкого розвитку

«човникового бізнесу» та «речових ринків» у великих індустріальних містах; б) недосконалість трудового законодавства (неприйняття Трудового Кодексу України, неврегульованість нових, насамперед дистанційних, форм зайнятості, відсутність законодавства про запозичену працю та дієвих механізмів міграційного регулювання); в) небажання частини зайнятого населення підпорядковувати свою поведінку чинним правилам та законам, що призводить до поширення неформальної і навіть кримінальної зайнятості. Легалізація зайнятості має стати одним із пріоритетів соціально-економічної політики держави (уряду) та місцевих органів влади.

У *третьому розділі «Соціально-економічні регулятори зайнятості міського населення в Україні»* обґрунтовано перспективний підхід до формування муніципальної (міської) системи управління зайнятістю населення.

Розроблено муніципальну стратегію управління зайнятістю населення з обґрунтуванням основних соціально-економічних регуляторів (рис. 4).

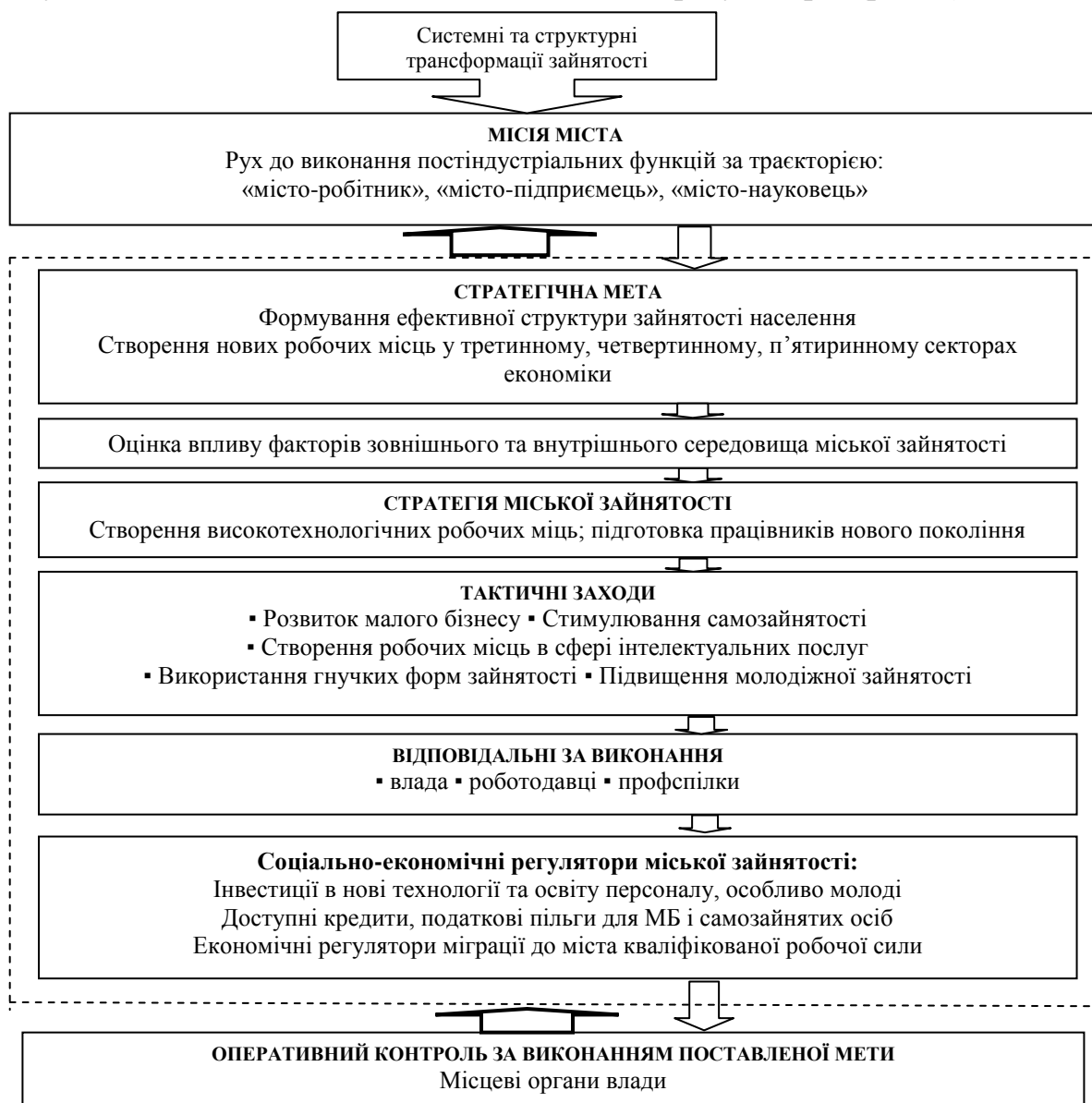

Рис. 4. Алгоритм стратегічного управління міською зайнятістю

Безпосередній вплив на сферу міської зайнятості справляють прямі іноземні інвестиції: змінюючи структуру міської економіки, вони прискорюють структурні трансформації й у сфері зайнятості.

Залежність міської зайнятості від іноземних інвестицій на прикладі м. Харкова досліджено через рівняння регресії:

$$\tilde{y}_{lj} = f_l(x_j) = k_{lj}x_j + b_{lj} \quad (6),$$

де \tilde{y}_{lj} – відсоток, на який змінюється кількість працевлаштованих в l -ій галузі при інвестуванні у j -ту галузь, %; x_j – обсяг інвестицій у j -ту галузь (який впливає на працевлаштування у всіх l галузях), грн; параметри k_{lj} та b_{lj} – коефіцієнти, що розраховуються за окремими формулами.

Установлено, що сучасний стан інвестування не дає мультиплікативного ефекту у сфері міської зайнятості. При збільшенні кількості інвестицій у 2008 р., порівняно з 2001 р., відбулося помітне скорочення середньорічної кількості працівників майже за всіма видами економічної діяльності. У 2009 р. зменшення зайнятості стало наслідком фінансово-економічної кризи. Для подальшого розвитку міста і, відповідно, сфери зайнятості необхідно здійснити перерозподіл інвестицій – на користь створення робочих місць у високотехнологічних галузях економічної діяльності 5-го та 6-го технологічного укладу з метою інноваційного розвитку економіки та у сферу професійної освіти (остання повинна здійснювати випереджаючу підготовку кадрів робітничих спеціальностей і фахівців), спеціальної підготовки та перепідготовки працівників.

Забезпеченню зайнятості, гідного рівня добробуту населення сприяє розвиток малого підприємництва. Його фінансово-кредитна підтримка має передбачати зниження податкового навантаження, запровадження кредитування з низькою ставкою відсотка й пільговими умовами погашення, особливо венчурного підприємництва. Важливість розвитку малого підприємництва в науково-інноваційній сфері визначається його здатністю створювати сучасні робочі місця для науковців і спеціалістів, розвивати інтелектуальний потенціал міста (країни), що в майбутньому позначиться на соціально-економічному розвитку міста.

Стратегічне управління зайнятістю нагально потребує використання міграційного механізму забезпечення великих міст трудовими ресурсами. На основі проведеного дисертантом соціологічного дослідження було визначено фактори – стимулятори міграційного припливу та фактори, що стримують виїзд населення з великих міст України.

Отримані та проаналізовані результати експертного опитування дають підставу стверджувати, що на міграційні потоки населення міста впливають такі фактори (в порядку зменшення сили впливу):

- 1) стимулюють міграційний приплив населення:

– фактори, що визначають стан ринку праці (рис.5): x_6 – потреба підприємств, установ і організацій в працівниках; x_{12} – наявність вільних робочих місць на малих підприємствах; x_8 – працевлаштування службою зайнятості громадян; x_{10} – організація професійного навчання в закладах освіти та на підприємствах міста; x_3 – зменшення заборгованості з виплати заробітної плати; x_9 – зменшення рівня зареєстрованого безробіття у місті;

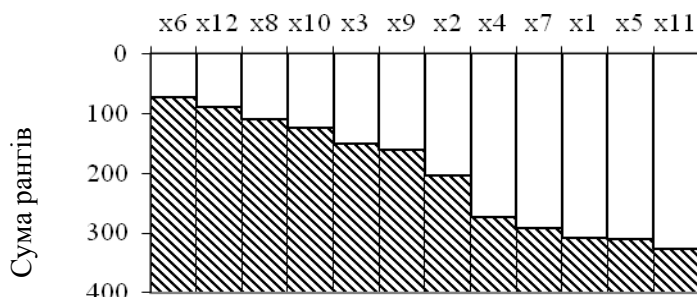

Рис.5. Діаграма рангів факторів, що характеризують стан ринку праці та стимулюють міграційний приплив населення

Коефіцієнт конкордації
 $W=0,73$.

$\chi^2=248,2$ розрахований

$\chi^2=19,7$ табличний

$\chi^2=248,2 > \chi^2=19,7$

Вплив факторів,

нормований до 1, є таким:

$\omega_{x_6} = 0,33$; $\omega_{x_{12}} = 0,26$;

$\omega_{x_8} = 0,19$; $\omega_{x_{10}} = 0,11$;

$\omega_{x_3} = 0,07$; $\omega_{x_9} = 0,04$.

– фактори, що характеризують соціально-економічний розвиток міста (рис. 6): x_9 – можливість придбати або орендувати житло; x_{10} – можливість здобути вищу освіту у ВНЗ міста; x_5 – розвиток сфери торгівлі.

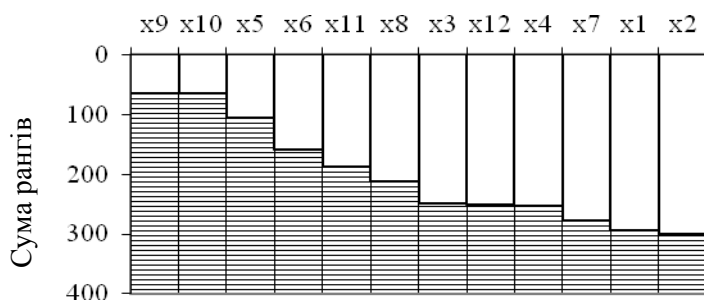

Рис. 6. Діаграма рангів факторів, що характеризують соціально-економічний розвиток міста і стимулюють міграційний приплив населення

Коефіцієнт конкордації
 $W=0,58$.

$\chi^2=197,5$ розрахований

$\chi^2=19,7$ табличний

$\chi^2=197,5 > \chi^2=19,7$

Вплив факторів,

нормований до 1, є таким:

$\omega_{x_9} = 0,60$; $\omega_{x_{10}} = 0,33$;

$\omega_{x_5} = 0,07$.

2) стримують виїзд населення великих міст:

– фактори, що визначають стан ринку праці: зростання середньомісячної заробітної плати; наявність вільних робочих місць на малих підприємствах; працевлаштування службою зайнятості громадян; організація професійного навчання в закладах освіти та на підприємствах міста; зменшення заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах міста;

– фактори, що характеризують соціально-економічний розвиток міста: можливість здобути вищу освіту (наявність у місті вищих навчальних закладів); рівень інфляції; можливість придбати або орендувати житло; зменшення конкурсу в ВНЗ; розвиток сфери торгівлі.

Узагальнення природи та динаміки міграційних потоків до великих міст України в цілому вказує на те, що в Україні одночасно відбуваються внутрішні міграції населення індустріального типу («село – місто», «регіон – регіон»), внутрішні й міжнародні міграції постіндустріального типу (інтелектуальна міграція, освітня міграція) та міжнародні трудові імміграції «неоколоніального» типу переважно нелегального характеру (робочої сили із країн, що розвиваються).

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі розв’язано важливе науково-практичне завдання з визначення сучасних трансформаційних процесів у сфері міської зайнятості, їх соціально-економічних регуляторів та запровадження стратегії муніципального управління зайнятістю населення у великих містах. У результаті проведеного дослідження отримано такі висновки:

1. Поняття «зайнятість населення» слід трактувати у вузькому та широкому сенсі. У вузькому значенні зайнятість визначено як систему заходів із створення і надання працездатному населенню робочих місць, визначення способу участі в суспільному господарстві (видів, сфер і форм діяльності, характеру і умов праці) з метою виробництва суспільно необхідного продукту та одержання індивідуальних трудових доходів і засобів до існування. У широкому розумінні – як систему економічних відносин з приводу формування, розподілу, перерозподілу, використання та відтворення трудових ресурсів, з урахуванням територіальних особливостей, з метою підвищення доступності суспільно корисної трудової діяльності для кожної працездатної людини.

2. Накопичувальні (кумулятивні) ефекти у сфері міської зайнятості відбуваються в такій послідовності: 1) концентрація у великих містах виробничих підприємств, які завдяки ефекту агломерації стають містоутворюючими; 2) створення робочих місць у вторинному секторі економіки (поява в місті підприємств-постачальників ресурсів та підприємств, орієнтованих на кінцевий споживчий попит); 3) поширення зайнятості у третинному, четвертинному (фінансове і юридичне обслуговування, інформаційні послуги, специфічні послуги для бізнесу) та п’ятиринному (послуги, які вимагають особливого рівня кваліфікації персоналу: освіта, медицина та ін.) секторах економіки.

3. Розвиток міської зайнятості пов’язаний із розвитком міста. Життєвий цикл міста (ЖЦМ) означає послідовність проходження таких фаз розвитку

міста, як виникнення, інтенсивне зростання, уповільнене зростання, стагнація і занепад міста відповідно до процесу формування й розвитку територіально-господарського комплексу міста.

Визначення стадій ЖЦМ є найважливішим засобом оцінки стану і перспектив міської зайнятості: динаміка зайнятості відповідає циклу економічної (ділової) активності, а розв'язання проблем зайнятості населення позначається на динаміці чисельності населення міста. У дисертації у зв'язку з цим розроблено авторську методику визначення життєвого циклу міста та зведеного рейтингування міст відповідно до показників їх соціально-економічного розвитку.

4. Регулювання сфери міської зайнятості має враховувати особливості трансформаційних процесів України. Сучасна *системна* трансформація зайнятості здійснюється як інверсійний перехід від загальної моделі зайнятості з обмеженими трудовими ресурсами (у соціалістичній системі господарювання) до моделі зайнятості з обмеженим попитом на працю та хронічним безробіттям (у ринковій системі). В основі *структурних* трансформацій зайнятості (випереджаючого розвитку невиробничої сфери, трансформацій професійно-кваліфікаційної, статевовікової, соціальної структури зайнятості, появи нових форм зайнятості) лежать технологічні зміни у виробництві, розвиток постіндустріальних виробничих відносин та глобалізація економіки. *Організаційні* трансформації зайнятості сприяють розвитку приватних агентств зайнятості – як посередників між роботодавцями і працівниками та суб'єктів організації використання запозиченої праці у формі лізингу, аутстафінгу та аутсорсингу персоналу. Названі трансформації зайнятості наражаються на ризики численних аномалій зайнятості через відсутність багатьох необхідних норм у трудовому законодавстві та свідому відмову частини зайнятого населення підпорядковувати свою поведінку чинним правилам та законам, яка надає переваги неформальній і навіть кримінальній зайнятості.

5. Муніципальна (міська) система зайнятості є сукупністю взаємозв'язаних і взаємодіючих елементів господарювання, зосереджених на території міста, функціонування яких направлено на створення і надання економічно доцільних робочих місць працездатному населенню міста.

6. Алгоритм стратегічного управління міською зайнятістю враховує вплив та характер системних, структурних та організаційних трансформацій зайнятості. Стратегічною метою управління зайнятістю є формування ефективної структури зайнятості відповідно до технологічних змін у сучасному виробництві та вимог відкритого міжнародного конкурентного ринку праці. Основними соціально-економічними регуляторами міської зайнятості визнано: інвестиції в нові технології та професійну освіту персоналу; податкову і кредитну підтримку малого підприємництва, особливо в науково-інноваційній

сфері та самозайнятих осіб; стимулювання трудової імміграції та рееміграції висококваліфікованої робочої сили.

7. Оцінка впливу прямих іноземних інвестицій на сферу міської зайнятості свідчить про неефективність поточного інвестування та необхідність перерозподілу інвестиційних коштів на користь створення робочих місць у високотехнологічних галузях економічної діяльності та у сферу професійної освіти, спеціальної підготовки та перепідготовки працівників з метою інноваційного розвитку економіки. Структура підготовки кадрів при цьому повинна не просто відповідати, а формувати структуру зайнятості. Фінансово-кредитне регулювання малого підприємництва, насамперед венчурного, як джерела нових робочих місць та зростання добробуту населення має бути спрямоване на зниження податкового навантаження, запровадження кредитування з низькою ставкою відсотка й пільговими умовами погашення.

8. В умовах демографічної кризи та скорочення чисельності населення більшості міст України важливого значення набуває міграційний механізм відтворення міської зайнятості – стимулювання процесів міграційного припливу (внутрішньорегіональної, міжрегіональної та міждержавної імміграції) та стримування працездатного населення від виїзду з великих міст. При цьому міграційний рух населення безпосередньо залежить від рівня соціально-економічного розвитку міста та стану міського ринку праці.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз : монографія / [Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін.]; за ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2010. – 448 с. (*Особистий внесок здобувача: визначення сутності та видів зайнятості; обґрунтування сучасних трансформаційних процесів у сфері зайнятості (підрозділ 5.1.)*).

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Радионова О. Н. Непрерывное образование как фактор профессиональной мобильности рабочей силы / О. Н. Радионова // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. сер.: Экономические науки. – К. : Техніка, 2008. – Вып. 82. – С. 326–332.

3. Радионова О. Н. О гендерном неравенстве в сфере занятости / О. Н. Радионова // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – Вип. № 13. – С. 56–62.

4. Радіонова О. М. Теорія зайнятості від А. Сміта до сьогодення / О. М. Радіонова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – Вип. № 249, Т.ІІ. – С. 403–410.

5. Радионова О. Н. Миграционная привлекательность крупных городов Украины / О. Н. Радионова // Бизнес Информ. – 2009. – № 9. – С. 96–101.
6. Радіонова О. М. Територіальна система зайнятості: сутність, структура, чинники розвитку / О. М. Радіонова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2009. – Вип. 257, Т. II – С. 436–443.
7. Радіонова О. М. Велике місто як центр територіальної організації зайнятості / О. М. Радіонова // Економіка і регіон. – Полтава : ПНТУ, 2010. – № 2 (25). – С. 163–167.
8. Радионова О. Н. Влияние трансформационных процессов на сферу занятости населения Украины / О. Н. Радионова // Бизнес Информ. – 2010. – № 7. – С. 117–121.
9. Радіонова О. М. Структурні трансформації зайнятості населення великих міст (на прикладі м. Харкова) / О. М. Радіонова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія. – Харків. – 2010. – № 911. – С. 115–121.
10. Радіонова О. М. Вплив зайнятості на соціально-економічний розвиток міста (на прикладі м. Харкова) / О. М. Радіонова // Економіка і регіон. – Полтава : ПНТУ, 2010. – № 25-С2. – С. 185–189.
11. Радіонова О. М. Динаміка розвитку міста та міської зайнятості: теоретико-методологічний аспект / О. М. Радіонова // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія : Економічна теорія та право. – Харків : Право, 2011. – № 2 (5) – С. 108–121.

Матеріали конференцій:

12. Радионова О. Н. Качественное образование как условие эффективной занятости / О. Н. Радионова // Матеріали міжнародної наукової конференції «Соціально-гуманітарні аспекти педагогіки вищої школи» (17-18 квітня 2008 р.). – Харків : ХДАДМ, 2008. – С. 123-124.
13. Радіонова О. М. Труд людини в сучасному інформаційному суспільстві / О. М. Радіонова // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті» (22-23 квітня 2008 р.). – Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського. – С.23.
14. Радионова О. Н. К вопросу об эффективной занятости в рыночной экономике / О. Н. Радионова // Материалы XXXIV научно-технической конференции преподавателей, аспирантов и сотрудников Харьковской национальной академии городского хозяйства. (12-14 мая 2008 г.). – Харьков : ХНАГХ. – Ч. 3. – С. 111-113.
15. Радіонова О. М. Новітні технології аналізу зайнятості населення / О. М. Радіонова // Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції

«Спецпроект: аналіз наукових досліджень» (9-14 липня 2008 р.) – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – Т. 2. – С. 69-71.

16. Радіонова О. М. До проблеми розвитку гнучких форм зайнятості в регіонах України / О. М. Радіонова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів в контексті сучасних процесів міжнародної інтеграції». – Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2008. – С. 172-175.

17. Радионова О. Н. Крупный город – центр притяжения активного трудоспособного населения / О. Н. Радионова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні напрямки підвищення економічної ефективності реалізації інвестиційних будівельних проектів в умовах трансформації економіки України до ринкових відносин» (21-23 жовтня 2008 р.). – Харків : ХНАМГ, 2008. – С. 111-112.

18. Радіонова О. М. Освіта і зайнятість – їх взаємозалежність на сучасному етапі розвитку економіки / О. М. Радіонова // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави» (29-30 жовтня 2008 р.) – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – Том 8. – С. 25-27.

19. Радіонова О. М. Самозайнятість: актуальна форма трудової діяльності в умовах економічної кризи / О. М. Радіонова // Матеріали Всеукраїнської конференції «Еволюція Української державності: соціально-економічні, політичні, культурні аспекти» (9 квітня 2009 р.). – Харків : ХІФ УДУФМТ, 2009. – С. 194-197.

20. Радионова О. Н. Устойчивое развитие крупных городов Украины (аспект занятости) / О. Н. Радионова // Седьмая Международная научно-практическая конференция «Развитие жилищной сферы городов» (1-4 апреля 2009 г.) – М. : МГАКХиС, 2009. – С. 194–198.

21. Радіонова О. М. Самостійна зайнятість населення як складова трансформаційної економіки України / О. М. Радіонова // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (29-31 травня 2009 р.). – Сімферополь : ЦРОНІ, 2009. – С. 47-48.

22. Радіонова О. М. Територіальна організація зайнятості населення / О. М. Радіонова // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Регіональні аспекти розвитку в умовах європейського вибору» (25-27 вересня 2009 р.) – Сімферополь : ВіТроПринт, 2009. – С. 102-104.

23. Радіонова О. М. Зайнятість – головний критерій оцінки якості освіти / О. М. Радіонова // Матеріали IX Міжнародної науково-методичної конференції «Проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах інтеграції в

міжнародний освітній простір» (2-3 грудня 2009 р., м. Рівне) // Нова педагогічна думка : наук.-метод. журнал. – 2009. – №1. – С. 439–444.

24. Радіонова О. М. Інвестиції – визначальний чинник у забезпеченні сучасної сфери зайнятості / О. М. Радіонова // Матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки» (23 березня 2010 року) – Донецьк : Дон.НУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, 2010. – С. 231- 233.

25. Радионова О. Н. Влияние инвестиций на развитие города и сферы занятости / О. Н. Радионова // Материалы международной конференции «Стройинвест – 2011: модернизация инвестиционно-строительного и жилищно-коммунального комплекса» (март 2011 г.) – Москва : МГАКХиС, 2011. – С. 528-533.

АНОТАЦІЯ

Радіонова О. М. Зайнятість у великих містах: сучасні трансформаційні процеси та їх регулювання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківська національна академія міського господарства. – Харків, 2011.

Дисертація присвячена теоретичному та практичному дослідженню сучасних трансформаційних процесів у сфері міської зайнятості, обґрунтуванню соціально-економічних регуляторів та стратегії муніципального управління зайнятістю населення у великих містах.

Удосконалено методологію системного дослідження великого міста як центру територіальної організації зайнятості, виявлено концептуальні основи формування та розвитку муніципальної (міської) системи зайнятості, уточнено сутність понять: «зайнятість населення», «привабливість великого міста у сфері зайнятості».

Обґрунтовано взаємозв'язок основних процесів міської динаміки: рівня соціально-економічного розвитку міста, зайнятості (кількості робочих місць) та чисельності населення, що характеризують циклічний розвиток міста. Опрацьовано методику аналізу життєвого циклу міста.

Досліджено сучасні трансформаційні процеси у сфері зайнятості великих міст. Виокремлено системні, структурні та організаційні трансформації, а також інституційні аномалії міської зайнятості.

Розроблено алгоритм стратегічного управління міською зайнятістю з використанням соціально-економічних регуляторів: інвестування в нові технології та сферу професійної освіти; податкової та кредитної підтримки

малого підприємництва, насамперед у науково-інноваційній сфері; стимулювання трудової імміграції.

Ключові слова: зайнятість населення, велике місто, трансформації міської зайнятості, стратегічне управління зайнятістю, соціально-економічні регулятори зайнятості.

АННОТАЦІЯ

Радионова О. Н. Занятость в крупных городах: современные трансформационные процессы и их регулирование. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Харьковская национальная академия городского хозяйства. – Харьков, 2011.

Диссертация посвящена теоретическому и практическому исследованию современных трансформационных процессов в сфере городской занятости, обоснованию социально-экономических регуляторов и стратегии муниципального управления занятостью населения в крупных городах.

Усовершенствована методология системного исследования крупного города как центра территориальной организации занятости, выявлены концептуальные основы формирования и развития муниципальной (городской) системы занятости, уточнена сущность понятий: «занятость населения», «привлекательность крупного города в сфере занятости».

Обоснована взаимосвязь основных процессов городской динамики: уровня социально-экономического развития, занятости (количества рабочих мест) и численности населения, что характеризует циклическое развитие города. Разработана методика анализа жизненного цикла города.

Исследованы современные трансформационные процессы в сфере занятости крупных городов. Выделены системные, структурные и организационные трансформации, а также институциональные аномалии городской занятости.

Разработан алгоритм стратегического управления городской занятостью с использованием социально-экономических регуляторов: инвестирования в новые технологии и сферу профессионального образования; налоговой и кредитной поддержки малого предпринимательства, прежде всего в научно-инновационной сфере; стимулирования трудовой миграции.

Ключевые слова: занятость населения, крупный город, трансформации городской занятости, стратегическое управление занятостью, социально-экономические регуляторы занятости.

SUMMARY

Radionova O. N. Employment in Big Cities: Modern Transformational Processes and Their Regulation. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of the Candidate of Science in Economics on the speciality 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economy. – Kharkiv National Academy of Municipal Economy. – Kharkiv, 2011.

The dissertation is devoted to a theoretical and practical investigation of the modern transformational processes in the field of city employment based on substantiation of social and economic regulators and the strategy of municipal management of the population employment in big cities.

The methods of a system investigation of a big city as a center of the regional employment organization are improved, the concept bases of forming and development of the city employment system are determined, the essence of the concepts «employment of the population», «attractiveness of a big city in the field of the employment» is specified.

The relationship of the main processes, of the city dynamics is substantiated, namely, the level of social and economic development, employment (the number of working positions) and the number of population, which characterize the city cyclic development. The method of city life cycle analysis is developed.

The modern transformational processes in the field of employment in big cities are investigated. The system, structural and organizational transformations are distinguished as well as institutional anomalies of the city employment.

The algorithm of strategic management of the city employment is developed using the social and economic regulators, namely, investing into new technologies and the sphere of professional education, tax and credit support of small business, first of all, in the scientific and innovational sphere, stimulation of the work force migration.

Key words: employment of the population, big city, city employment transformation, strategic management of the employment, social and economic regulators of the employment.

РАДІОНОВА ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

**ЗАЙНЯТІСТЬ У ВЕЛИКИХ МІСТАХ:
СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск

д.т.н., проф. Торкатюк В.І.

Підп. до друку 13.09.2011 р.
Друк на ризографі
Зам. № 7342

Формат 60x84 1/16
Умов.-друк.арк 0,9
Тираж 100 пр.

Безкоштовно

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства
вул. Революції 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 4064 від 12.05.2011